

Uitgelicht ~ Willem Buys (1661-1749)

Willem Buys werd op 27 mei 1661 geboren als zoon van de Amsterdamse advocaat mr. Paulus Laurens Buys en diens vrouw Eva. De jonge Willem trad in de juridische voetstappen van zijn vader. Hij studeerde rechten in Leiden en Orléans. Daardoor had hij uitstekend Frans leren spreken, wat hem later zeer van pas zou komen. Na zijn studie liet hij zich in 1684 inschrijven als advocaat bij het Hof van Holland. Negen jaar later benoemde de Amsterdamse vroedschap hem tot pensionaris. Als zodanig vertegenwoordigde hij zijn stad regelmatig in de Staten van Holland. Hij wist snel een reputatie te vestigen als een kundig man en het

vertrouwen te winnen van koning-stadhouder Willem III en raadpensionaris Anthonie Heinsius.

Buys toonde zich een goed onderhandelaar, in binnen- en buitenland. In 1704 bemiddelde hij tussen Friesland en Groningen enerzijds en Holland en Zeeland anderzijds, die respectievelijk voor en tegen de benoeming van Johan Willem Friso tot kapitein-generaal waren. In de jaren daarop wist hij de relaties tussen de Republiek en

Engeland te verbeteren. Daarbij raakte hij sterk betrokken bij de Engelse politiek. Hij knoopte nauwe banden aan met de leiders van de Whigs in het Parlement.

In de jaren 1709-1710 voerde hij namens Holland de uiteindelijk mislukte vredesonderhandelingen in Den Haag en Geertruidenberg. Daar opereerde hij in nauw overleg met raadpensionaris Heinsius en de Engelse Whigs. Zijn Whigcontacten werkten tegen hem toen de Tories aan de macht kwamen. Een missie naar Westminster in 1711 die tot doel had om de Engelsen op koers te houden mislukte dan ook. Buys kreeg lucht van de Frans-Britse contacten, maar kon er niets tegen doen. Hij was in Engeland, toen de Tory-regering besloot om in Utrecht formeel te gaan onderhandelen. Hij kreeg het meegedeeld.

Buys was de logische kandidaat om Holland op het vredescongres te

vertegenwoordigen. Hij deed dat samen met de Goudse regent Bruno van der Dussen, met wie hij al eerder had samengewerkt. Samen huurden ze een huis aan de Kromme Nieuwegracht (nu nummer 80). Het is momenteel in gebruik bij de universiteit. Daarvoor was het pand hoofdkantoor van de Verzekeringsmaatschappij Tiel-Utrecht. De architect Sybold van Ravesteyn heeft het intern ingrijpend verbouwd.

Oude stadhuis Utrecht

Buys koesterde een groot wantrouwen tegen de Fransen en vreesde de politiek van de Tories. Door deze sceptische houding kreeg hij de reputatie van een havik, maar hij wenste wel degelijk vrede, alleen tegen goede voorwaarden. Hij was beslist de meest capabele deelnemer aan Nederlandse zijde. Door zijn juridische expertise (met name ten aanzien van eerdere vredesverdragen) en zijn grote talenkennis was hij in staat documenten goed te redigeren. Zijn sterke vertrouwensband met Heinsius, met wie hij een voortdurende correspondentie voerde, zorgde ervoor dat hij steeds in overeenstemming met de Staten van Holland opereerde. Met de andere provincies was het contact moeizamer.

Het spel van de Britten en de Fransen leidde uiteindelijk tot een resultaat dat teleurstellend was voor Buys. Hij zag echter in dat er geen keus was en zette in de vroege ochtend van 12 april 1713 zijn handtekening onder het Frans-Nederlandse verdrag. Na de beëindiging van het vredescongres vertrok hij als buitengewoon ambassadeur naar Versailles. Aanvankelijk vervulde hij die post samen met Sicco van Goslinga, die hij goed kende als Fries afgevaardigde op het vredescongres in Utrecht. Aan het Franse hof onderhield Buys goede contacten met minister van Buitenlandse Zaken Torcy, die hem ondersteunde in het

bereiken van een vredesakkoord tussen de Republiek en Spanje, dat uiteindelijk op 26 juni 1714 in Utrecht getekend werd.

Teruggekeerd naar het vaderland nam Buys zijn functie als pensionaris van Amsterdam weer op. Hij was inmiddels in goeden doen. Hij bewoonde het riante Trippenhuys aan de Kloverniersburgwal. Regelmatig werd een beroep gedaan op zijn diplomatieke talenten. Een bemiddelingspoging in een conflict tussen Holland en Gelderland over het stadhouderschap mislukte echter, evenals een missie naar Denemarken. Op zijn 65ste kreeg hij de eervolle benoeming tot eerste secretaris van de Staten van Holland. Toen in 1746 raadpensionaris Anthony van der Heim ernstig ziek werd, nam de inmiddels hoogbejaarde Buys het ambt waar. Dat was niet zo lang voor zijn dood. Willem Buys overleed op 18 februari 1749, 87 jaar oud.

Literatuur

Renger de Bruin en Maarten Brinkman (red.), *In Vredesnaam. De Vrede van Utrecht, Rastatt en Baden, 1713-1714* Utrecht-Rastatt-Baden 2013.

Willem Hendrik Gispen, *Utrecht mijn vrede* 2e dr., Schiedam 2013.

David Onnekink en Renger de Bruin, *De Vrede van Utrecht (1713)* Hilversum 2013.

Floortje Tuinstra, 'De Vrede van Utrecht gelokaliseerd, de huisvesting van de diplomaten', *Jaarboek Oud-Utrecht* 2013, 65-88.